

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

EVS -vapaaehtoinen kotikansainvälisyyden edistäjänä

Kokemuksia yhdeksän kunnan nuorisotyöstä

Heidi Jyrkkä

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

5/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Heidi Jyrkkä	Sivumäärä 37 ja 7 liitesivua
Työn nimi EVS–vapaaehtoinen kotikansainvälisyyden edistäjänä – Kokemuksia yhdeksän kunnan nuorisotyöstä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Ruut Kaukinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, Kati Inkinen ja Terhi Liintola	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö kuvaa EU:n nuorisotoimintaohjelma Youth in Actionin mahdollistamien EVS–vapaaehtoisten isännöintikokemuksia Suomen kuntien nuorisotyöstä. Opinnäytetyö pohtii vapaaehtoisten tuomaa merkitystä kuntien nuorille, nuorisotyölle ja paikallisyhteisölle sekä pohtii vapaaehtoispalvelun haasteellisuutta. Liitteissä esitetään myös tiivistetysti niitä käytäntöjä, joilla Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun isännöintiä toteutetaan kunnissa. Opinnäytetyön tarkoituksena on esittää kokemuksia, joita kunnat ovat saaneet EVS -vapaaehtoisten isännöinnistä sekä olla apuna erityisesti uusille toimijoille Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua pohtiessa.</p> <p>Opinnäytetyön haastattelut ovat yhdeksästä kunnasta ympäri Suomen. Nämä kunnat ovat olleet aktiivisimpia EVS –vapaaehtoisten isännöijä viime vuosina. Haastateltavina olivat kunnan nuorisotyön kansainvälisistä asioista vastaavia Hyvinkäältä, Kokkolasta, Kouvola, Lahdesta, Lappeenrannasta, Naantalista, Nurmekselta, Oulusta ja Turusta.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu olemassa olevasta tiedosta kuntien kansainvälisestä nuorisotyöstä sekä kansainvälisyyskasvatuksesta. Haastattelutulokset kuvailevat EVS –vapaaehtoisista saatua hyötyä kunnan nuorisotyön näkökulmasta. Johtopäätökset viittaavat haastattelutuloksiin pohtien Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun isännöinnin mahdollisuuksia.</p> <p>Opinnäytetyöprosessi alkoi EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuoden 2011 aikana. Opinnäytetyön on tilannut Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. CIMO voi käyttää opinnäytetyön tuloksiaan vapaasti markkinoidessaan Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua.</p>	
Asiasanat nuorisotyö, kansainvälisyys, vapaaehtoistyö, eurooppalaisuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Heidi Jyrkkä	Number of Pages 37 and 7 annex
Title EVS Volunteer Promoting Home Internationalism – Experiences From Nine Municipalities	
Supervisor(s) Ruut Kaukinen	
Subscriber and/or Mentor Center for International Mobility CIMO, Kati Inkinen and Terhi Liintola	
<p>Abstract</p> <p>This thesis describes EU youth programme Youth in Action EVS volunteers hosting experiences in Finnish municipal youth work. This thesis describes the significance volunteers bring to young people, youth work and local community and reflects the challenges of the voluntary service. Attachment includes practices EVS volunteers are hosted in youth work of municipalities. The aim of the thesis is to describe the experiences municipalities have had when hosting EVS volunteers and to help especially with new actors to consider European Voluntary Service.</p> <p>The interviews for this thesis are from nine municipalities across Finland. These actors have been most active on hosting EVS-volunteers past years. Interviewed were responsible on international affairs of youth work in Hyvinkää, Kokkola, Kouvola, Lahti, Lappeenranta, Naantali, Nurmee, Oulu ja Turku.</p> <p>Theoretical part of the thesis consists of existing information about international youth work of municipalities and global education. Results of interviews describe the benefits of EVS volunteers from the view of youth work in municipalities. Conclusions refer to the interviews reflecting the possibilities hosting on European Voluntary Service.</p> <p>The work on this thesis began during European Year of Volunteering 2011. The work is subscribed from Centre for International Mobility in Finland CIMO. CIMO can use this thesis for promoting European Voluntary Service.</p>	
Keywords youth work, internationality, voluntary work, European citizenship	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Lähtökohdat ja opinnäytetyön tavoitteet	6
1.2	Tilaaja	7
1.3	Aiheen rajaus	7
1.4	Termit ja niiden taustat	9
2	KANSAINVÄLISYYS KUNNALLISESSA NUORISOTYÖSSÄ	10
2.1	Kansainvälisyyskasvatus	11
2.2	Kansainvälinen nuorisotyö kunnissa	13
2.3	Youth in Action ja Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu	14
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
3.1	Aineiston keruu	16
3.2	Tuloksista johtopäätöksiin	18
3.3	Aineiston laatu ja luotettavuus	19
4	KANSAINVÄLISYYTTÄ TUTTUUN YMPÄRISTÖÖN	20
4.1	Paikallisnuorten kansainvälisyystaso nousee	20
4.2	Työyhteisö hyötyy	23
4.3	Uusia tuulia tehtävälle työlle	24
4.4	Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu mahdollisuutena ja haasteena	25
5	ONNISTUNUT PROJEKTI ON ARVOKAS	26
5.1	Pienet ja syrjäisät paikkakunnat haasteena ja mahdollisuutena	27
5.2	Alueellinen yhteistyö mahdollisuutena	28
5.3	Onnistuneesta projektista saadaan enemmän irti	29
5.4	Kansainvälisen vapaaehtoisen ohjaaminen	31
6	LOPUKSI	32
	LÄHTEET	34
	LIITE 1	38

1 JOHDANTO

Mitä kansainvälisen vapaaehtoisen koetaan tuoneen kunnalliselle nuorisotyölle? Onko Eurooppalaisen vapaaehtoisen vastaanottaminen ollut vaivansa arvoista? Millaisiin asioihin on hyvä kiinnittää huomioita isännöidessä kansainvälistä vapaaehtoistyöntekijää nuorisotyön arjessa? Opinnäytetyö tuo esiin kokemuksia yhdeksästä eri Suomen kunnasta, joissa Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua on toteutettu nuorisotyössä aktiivisesti viime vuosien aikana.

Opinnäytetyöni kuvaa EU:n nuorisotoimintaohjelma Youth in Actionin Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun mahdollistamia vapaaehtoistyöntekijöitä kunnallisessa nuorisotyössä. Opinnäytetyö esittelee niitä kokemuksia ja ajatuksia, joita vapaaehtoisia aktiivisimmin vastaanottavilla kunnilla on noussut esiin toiminnan myötä. Liiteosiosta löytyy lisäksi konkreettisia esimerkkejä Eurooppalaisen vapaaehtoisen isännöinnin eri vaiheista.

Opinnäytetyö johdattelee lukijan aiheeseen nuorisotyön kansainvälisyyden sekä kansainvälisyyskasvatuksen avulla. Kolmas luku kuvaa opinnäytetyön toteutusta mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jotta lukija voi itse ymmärtää millaisella taustatyöllä aineistoon ja johtopäätöksiin on päästy. Neljäs luku tiivistää haastatteluin saadun materiaalin Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun merkityksestä kuntien nuorille, työyhteisölle ja tehtävälle työlle. Viides luku pohtii saadusta aineistosta esille nousseita teemoja. Viidennessä luvussa viitataan myös liitteissä olevaan aineistoon haastatteluista. Kuudes luku toimii yhteenvedona sisältäen mm. katsauksen EU:n nuorisopoliitiikan tulevaisuuteen sekä suosituksia Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta kiinnostuneille.

Uskon Eurooppalaiseen vapaaehtoispalveluun arvokkaana välineenä kuntien nuorisotyössä. Opinnäytetyön avulla olen omalta osaltani pyrkinyt tuottamaan mahdollisimman hyödyllistä tietoa erikokoisten ja -tyyppisten kuntien nuorisotyölle ja kansainvälisistä vapaaehtoisista kiinnostuneille muille toimijoille. Vapaaehtoistyö on aiheena ajankohtainen, sillä viime vuonna vietimme Euroopan vapaaehtoistoiminnan teemavuotta 2011 (Euroopan Komissio 2011a).

1.1 Lähtökohdat ja opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on esitellä Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun mahdollisuuksia kuntien nuorisotyössä. Opinnäytetyön on tarkoitettu kunnan työntekijälle, joka etsii uusia mahdollisuuksia kehittää tehtävää nuorisotyötä. Yhtä lailla lukija voi olla myös Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun vasta-alkaja tai konkari, opinnäytetyö tarjoaa koottua tietoa Eurooppalaisten vapaaehtoisten isännöinnistä Suomessa. Opinnäytetyön tavoitteena on kannustaa mukaan uusia toimijoita sekä jakaa tietoa Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta.

Opinnäytetyö pyrkii kuvaamaan monipuolisesti Eurooppalaisten vapaaehtoisten vastaanottamista kuntiemme nuorisotyössä. Tulokset voivat toimia apuvälineenä pohdittaessa Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun kannattavuutta ja mahdollisuuksia omassa toiminnassa. Opinnäytetyön täydentää myös EU:n nuorisotoimintaohjelman Youth in Actionin ohjelmaopasta antamalla ajankohtaisen katsauksen kunnissamme toteutettaviin hankkeisiin sekä konkreettisia esimerkkejä ohjelmaoppaan eri aiheista liittyen Eurooppalaiseen vapaaehtoispalveluun. Haastattelutuloksia ja pohdintoja voi helposti soveltaa myös kolmannen sektorin toimijoiden keskuuteen. Noin puolet Suomessa isännöitävistä EVS -vapaaehtoista työskentelevät kunnallisessa nuorisotyössä ja loput kolmannen sektorin eri toimialoilla (Euroopan komissio 2012a).

Kansainvälisen nuorisotyön kentällä toimivien keskuudessa tuntuu olevan paljon hiljaista tietoa, jonka keräämiseen ja kokoamiseen julkaistavaan muotoon ei ole ollut kunnollisia resursseja. Useat opinnäytetyön haastateltavat totesivat kaipaavansa ennistä enemmän vertaistukea ja jakamista. Opinnäytetyö pyrkii täydentämään toimialan tiedonjakamista. Pohjana haastatteluista saatuun materiaaliin on teoriapohjaa sekä lainsäädäntöä kansainvälisyyden mahdollisuuksista nuorisotyössämme.

1.2 Tilaaja

Opinnäytetyön tilaaja on Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. CIMO on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva asiantuntija- ja palveluorganisaatio, jonka tehtävänä on edistää yhteiskuntamme kansainvälistymistä koulutuksen, työelämän ja kulttuurin aloilla sekä nuorten keskuudessa. CIMO vastaa mm. EU:n nuorisotoimintaohjelma Youth in Actionin kansallisesta toimeenpanosta. (CIMOn Strategia 2020).

EU:n nuorisotoimintaohjelma Youth in Actionin kansallisena toimistona CIMOn tehtävänä on hallinnoida ohjelmaa Suomessa. CIMO kerää ja jakaa tietoa nuorisotoimintaohjelmasta sekä tekee työtä eri tahojen kanssa ohjelman edistämiseksi. Se myös tarjoaa tukea ohjelman käyttäjille ja ohjelman tukeviin hankkeisiin osallistujille sekä järjestää toimijoille erilaisia mahdollisuuksia kokemusten vaihtamiseen. (Euroopan komissio 2011b, 13).

1.3 Aiheen raja

Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua toteuttavan organisaation rooli voi olla vapaaehtoisia vastaanottavana, lähettävänä tai koordinoivana toimijana. Vapaaehtoispalvelu mahdollistaa erilaisia hankkeita, joista yleisin on yhden tai useamman vapaaehtoisen työskentely toisessa maassa yhtäjaksoisesti 2 – 12 kuukautta (Euroopan Komissio, 2011b). Vapaaehtoispalvelu mahdollistaa myös hankkeita, joissa useat vapaaehtoiset työskentelevät samoissa tehtävissä lyhyempiä ajanjaksoja (mt.). Opinnäytetyöni tarkastelen ainoastaan hankkeita, joissa vastaanotetaan useimmiten yksi tai kaksi vapaaehtoistyöntekijää kerrallaan. Tämä on vapaaehtoispalvelun yleisin muoto sekä mielestäni oivallinen väline kuntien nuorisotyössä.

Kaavio 1: Jokaisessa hankkeessa on ainakin kolme osapuolta, vapaaehtoinen, lähetävä sekä isännöivä organisaatio. Lisäksi hankkeella voi olla neljäs, koordinoiva osapuoli.

Opinnäytetyössä kerään tietoa kuntien nuorisotyöstä. On huomioitava, että Euroop- palaista vapaaehtoispalvelua toteuttavien kolmannen sektorin toimijoiden määrä on myös merkittävä. Nämä toimijat isännöivät vapaaehtoisia niin nuorisotyön toimialalla kuin myös muilla voittoa tavoittelemattomilla aloilla. Suurin osa suomeen saapuvista vapaaehtoisista työskentelee kuitenkin nuorten parissa, olivatpa he sitten kuntien julkisen nuorisotyön mahdollistamia tai erilaisten järjestöjen isännöimiä (CIMO 2012a). Vaikka opinnäytetyö on katsaus ainoastaan kuntien nuorisotyön toteuttamiin hankkeisiin, se on sellaisenaan sovellettavissa siis myös järjestöjen tekemään vas- taavanlaiseen työhön.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa päätimme yhdessä tilaajan kanssa rajata aiheen vapaaehtoisia isännöiviin kuntiin. Tilaajan edustajat olivat hyvin tietoisia kunnista, joissa kokemusta ja arvokasta tietoa Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta on pal- jon, ja jotka näin ollen olisi hyvä otanta opinnäytetyöhön. Päätimme ottaa mukaan kaikki sellaiset kunnat, joissa vapaaehtoispalvelua on viime vuosina toteutettu kaksi tai enemmän vapaaehtoisia isännöiviä hankkeita. Jätimme työn ulkopuolelle muuta- mia kuntia, joissa kansainvälisistä asioista vastaavan henkilön tiedetään vaihtuneen

sekä kuntia, joissa on ollut taukoa vapaaehtoisten isännöinnissä. Otantaan päätyi lopulta yhdeksää kuntaa eri puolilta Suomea. Mukana on erilaisia kuntia, pieniä ja suuria, sijainniltaan syrjäisiä ja keskeisiä sekä kaupunki- ja maaseutumaisia kuntia.

1.4 Termit ja niiden taustat

Kansainvälisellä vapaaehtoisella tarkoitetaan vapaaehtoista, joka työskentelee voittoa tavoittelemattomasti muussa kuin kotimaassaan. Eurooppalaisista ja EVS -vapaaehtoisista puhuessa tarkoitetaan nimenomaan Euroopan Unionin nuorisotoimintaohjelman Youth in Actionin mahdollistamia vapaaehtoisia. Käytännössä eurooppalaiset vapaaehtoiset voivat tulla myös Euroopan alueen ulkopuolelta, nimellä viitataan lähinnä nuorisotoimintaohjelman alaohjelmaan, joka toimii ohjesääntönä kaikille EVS -hankkeille. Tekstin sujuvuuden vuoksi opinnäytetyöstä löytyy molempia mainittuja termejä sekä näiden lisäksi puhutaan myös vapaaehtoisista ja vapaaehtoistyöntekijöistä. Käytännössä kaikilla näillä vapaaehtoistyöntekijään viittaavilla termeillä viitataan kuitenkin tässä opinnäytetyössä samaan. Puhuessa Eurooppalaisista vapaaehtoisista halutaan kuitenkin korostaa EU:n nuorisotoimintaohjelman merkitystä yhteydessä aiheeseen. Käytännössä Suomen kuntien nuorisotyössä ei ole juuri muita kansainvälisiä vapaaehtoisia kuin EU:n nuorisotoimintaohjelman mahdollistamia vapaaehtoisia. Lyhenne EVS viittaa Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun englanninkieliseen käännökseen (European Voluntary Service), ja sitä käytetään yleisesti niin Suomessa, kuin muuallakin Euroopassa puhuttaessa Youth in Actionin vapaaehtoispalvelusta.

Opinnäytetyössä puhuttaessa vapaaehtoispalvelusta, ei tarkoiteta muita olemassa olevia vapaaehtoistyötä mahdollistavia rahoituskanavia, vaan ainoastaan EU:n nuorisotoimintaohjelman alaohjelmaa, Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua. Kunnallisella nuorisotyöllä tarkoitetaan nimenomaan ja ainoastaan Suomen kuntien tekemää nuorisotyötä, nuorisotyötä tehdään hyvin eri lailla eri puolilla Eurooppaa. Kun opinnäytetyössä viitataan kuntien kokemuksiin, viitataan haastatteluin saatuun aineistoon kunnallisen nuorisotyön kansainvälisestä toiminnasta. Nuorisotyötä tehdään merkittävä-

ti myös järjestösektorilla, mutta kuten mainittu, opinnäytetyön aineisto rajautuu nuorisotoimien näkökulmaan aiheesta.

Opinnäytetyön nimi viittaa kansainvälistymiseen esim. omien kuntarajojen sisällä. Kotikansainvälisyydellä tarkoitetaan kansainvälistymistä omassa yhteisössä sekä kansainvälisten ja kulttuurien välisten taitojen ja osaamisen hankkimista nuoren omassa yhteisössä. Kotikansainvälisyyttä tapahtuu mm. ulkomailta tulevien vieraiden myötä. (CIMO 2009, 2).

2 KANSAINVÄLISYYS KUNNALLISESSA NUORISOTYÖSSÄ

Kunnallisen nuorisotyön pohjana toimii Nuorisolaki. Nuorisolain tavoitteina ovat nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen, aktiivisen kansalaisuuden ja nuorten sosiaalisen vahvistamisen edistäminen sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen. Tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat mm. yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä monikulttuurisuus ja kansainvälisyys. (Nuorisolaki 2006, 1 luku, 1 §).

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimet. (Nuorisolaki 2006, 3 luku, 7 §)

Nuorisolaki (3 luku, 7 §) mainitsee kansainvälisen ja monikulttuurisen nuorisotoiminnan yhdeksi peruspalveluksi. Monikulttuurisella ja kansainvälisellä nuorisotyöllä tarkoitetaan kansainvälisyyskasvatusta, suvaitsevaisuuden edistämistä sekä kulttuurivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja heidän yhteisöjensä tukemista (Cortés Téllez 2007, 118).

Kansainvälistä ja monikulttuurista toimintaa toteutetaan tällä hetkellä vähiten kaikista eri nuorisotyön muodoista. Ero on merkittävä verraten muihin nuorisotyön osa-alueisiin. Tarkasteltaessa pelkästään kansainvälisen nuorisotoiminnan toteutumista kuntien nuorisotyössä, vain n. 30 % kuntien nuorisotyöstä kokee kansainvälisen nuorisotoiminnan toteutuvan erittäin tai melko hyvin. Lähes puolet kunnista kokee sekä kansainvälisen että monikulttuurisen nuorisotoiminnan toteutuvan melko huonosti ja noin joka viides kunta erittäin huonosti. Vertailun vuoksi huomioitaneen että esimerkiksi liikunnallisen nuorisotoiminnan koetaan toteutuvan lähes 80 % erittäin hyvin tai melko hyvin. (Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2011, 27).

Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus ovat kuntiemme nuorisotyössä hyvin ajankoh-
taisia käsitteitä. Molemmat ovat osa-alueita, jotka ovat kehityksen alla. Monikulttuuri-
suus on hieman laajempi käsite, jonka voidaan katsoa sisältävän myös kansainväli-
syyden. Monikulttuurisella nuorisotyöllä tarkoitetaan toimintaa, jossa kohderyhmänä
tai toimijana on useaa eri etnistä alkuperää edustavia nuoria (Córtes Téllez 2007,
118). Monikulttuurisuustyöllä tarkoitetaan useimmiten maahanmuuttajien tai muiden
kansallisten vähemmistöjen parissa tehtävää työtä, mutta kaikki kansainvälinen toi-
minta nuorisotyössä tukee monikulttuurisuustyön kanssa samoja tavoitteita. Kansain-
välisyys on kansalliset rajat ylittävää toimintaa, yhteistyö muiden maiden kanssa ja
osallistuminen yhteistyöverkostoihin sekä yhteisten tavoitteiden asettaminen työlle on
kansainvälisyyttä (Astala 2007, 94-104).

2.1 Kansainvälisyyskasvatus

Kansainvälisyyskasvatukselle ei ole yhtä ja ainoaa määritelmää. Usein siitä käyte-
tään myös termiä globaalikasvatus ja englanninkielisestä vastikkeesta voidaan kiis-
tellä. Kansainvälisyyskasvatus on opettamista erilaisuuden kunnioittamiseen ja kas-
vattamista aktiiviseen kansalaisuuteen globalisoituvassa maailmassa, kansainvä-
lisyyskasvatus on myös suvaitsevaisuuden ja ihmisoikeuksien edistämistä (Kepa
2012; Taksvärkki 2012; Opetusministeriö 2007, 13). Kansainvälisyyskasvatuksen
lähtökohtana kehittää myönteisiä asenteita jokapäiväisessä elinympäristössä ja miel-

tää sen yhteys ympäröivään maailmaan. Kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteena on mm. hahmottaa rasismien, suvaitsemattomuuden ja muukalaisvihan syitä ja mekanismeja. Omakohtaiset monikulttuurisuuskokemukset voivat johtaa tulevaisuudessa parempaan yhteistyöhön eri kulttuuritaustaisista tulevien kanssa. Monikulttuurinen nuorisotyö ja kulttuurien välinen oppiminen perustuu vuorovaikutukseen (Melén-Paaso & Kaivola & Rohweder 2009).

Kansainvälisyyskasvatus Suomessa on lähtöisin 1960 – 70 - luvuilta, jolloin se otettiin osaksi koulujen opetussuunnitelmiin. 1990 - luvun alkupuolella tarve kansainvälisyyskasvatukselle kasvaneen maahanmuuton johdosta konkretisoitui, tarve syrjinnänvastaisuudelle ja suvaitsevaisuuden edistämiseksi lisääntyi. Jatkuvan maahanmuuton lisääntymisen sekä 2000-luvulla kasvaneen vapaa-ajan matkustamisen myötä ihmiset määrittelevät itseään entistä enemmän globaaleiksi kansalaisiksi. (Melén-Paaso & Kaivola & Rohweder 2009, 18-19; Opetusministeriö 2007, 11). Elämme kiistämättä monikulttuurisessa yhteiskunnassa eri kulttuuritaustaisten, uskonnollisten sekä etnisten ryhmien kanssa. Kansainvälisyyskasvatus on ajankohtaista. On huomioitavaa myös, ettei yhteinen arki välttämättä takaa monikulttuurista kanssakäymistä (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011). Kansainvälisyyskasvatus voi auttaa mieltämään ja hallitsemaan asemaa yhteiskunnassa sekä hankkimaan tietoa ilman että tarvitsee ymmärtää kaikkia maailman kansainvälisiä ja kansallisia olosuhteita.

Myös koulutuksessa ja työelämässä kansainvälisyys on viime vuosikymmeninä lisääntynyt merkittävästi, globalisoituva maailma on tuonut kulttuurien välisten kanssakäymisten osaamisen tarpeet esille kaikilla elämän osa-alueilla, koulutuksellisessa, ammatillisessa ja yksityisessä elämässä (Vuorinen 2009, 58; Salo-Lee 2009, 65). Kansainvälisyyskasvatusta edistää Suomessa Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry nettiportaalillaan www.gloaalikasvatus.fi, joka ylläpitää myös rekisteriä kansainvälisyyskasvatusta tekevästä toimijoista (Kepa 2012). Opetusministeriö on vuonna 2007 koonnut kansalliset toimenpiteet ja kehittämistavoitteet kansainvälisyyskasvatukselle (Opetusministeriö 2007). Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma vuosille 2012-2015 korostaa myös mm. yhteiskunnassa viime vuosina esiin noussutta rasismia. Kehittämisohjelman avulla tuetaan kansainvälisyyskasvatusta mm. lisäämällä kouluihin ja oppilaitoksiin lasten ja nuorten tietoisuutta eri uskonnoista, elämäntavomuksista, kulttuureista ja tavoista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012).

2.2 Kansainvälinen nuorisotyö kunnissa

Kuntien kansainvälinen nuorisotyö on kaikkea maan rajat ylittävää toimintaa, useimmiten nuorten välisiä tapaamisia, verkostoyhteistyötä, työntekijöiden koulutusta ja muita seminaareja. Kansainvälistä nuorisotyötä tehdään kansainvälisyyskasvatusnäkökulmasta. Rasismin ja eriarvoisuuden ehkäisy, muuttuvan yhteiskunnan haasteet, nuorten ja työntekijöiden oppimiskokemukset sekä muualta tuleva valmis tieto ovat pääsyitä kuntien nuorisotyön kansainväliseen toimintaan (Ollikainen 2010). Parhaimmillaan kansainvälinen toiminta luo myös positiivista julkisuutta ja tehtävästä työstä sekä korostaa nuorisotyön merkitystä (mt.). Kansainvälinen toiminta voi olla myös nuorten osallistumisen tukemista erilaisiin ulkomaille järjestettyihin tapahtumiin.

Kuntien nuorisotyöhön kuuluu vähintään tiedotus ja neuvonta kansainvälisestä nuorten toiminnasta. Usein kunnat tekevät kansainvälistä nuorisotyötä myös ystävyyskaupunkien välillä tapahtuvien tapaamisten ja yhteydenpidon kautta. Osa kunnistamme on omaksunut kansainvälisen toiminnan osaksi perusnuorisotyötä ja toteuttaa säännöllisesti kansainvälisiä hankkeita. (Cederlöf 2007, 297). Kunnan nuorisotyö, joka hyötyy kansainvälisyydestä, panostaa henkilöresursseja kansainväliseen toimintaan ja pystyy kehittämään kansainvälisyyttä toimivaksi työmuodoksi muutenkin kuin tiedottamalla kansainvälisistä asioista (Ollikainen 2010). Kuitenkaan monessa kunnassa ei henkilöresursseja kansainväliseen ja monikulttuuriseen toimintaan ole lait-
taa (Kivijärvi 2010).

Kansainvälistä toimintaa rahoitetaan usein kansallisten yhteistyöverkostojen avulla. Euroopan unioni, Euroopan neuvosto, Pohjois-Euroopan alueelliset yhteistyöelimet (mm. Pohjoismaiden alueella, Barentsin alueella ja Itämeren alueella) sekä Yhdistyneet kansakunnat mahdollistavat rahoitusta nuorisoalan kansainvälisiin toimintoihin. Rajat ylittävää yhteistyötä tukevia ohjelmia on tarjolla lähes kaikilla mainituilla kansainvälistä nuorisopolitiikkaa harjoittavilla yhteistyöelimillä mahdollistaen nuorisoalan kansainväliset yhteistyöhankkeet, kuten seminaarit, tapaamiset, kampanjat, näyttelyt

ja vapaaehtoistyön. (Astala 2007, 96-104). Kansainvälisen nuorisotyön rahoitus voi olla lähes 100% ulkopuolista rahoitusta (Ollikainen 2010).

2.3 Youth in Action ja Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu

Youth in Action on Euroopan unionin nuorisotoimintaohjelma vuosille 2007 - 2013. Euroopan unionin nuorten liikkuvuutta tukevilla ohjelmilla on jo pitkät perinteet. Ensimmäinen nuorisotoimintaohjelma käynnistettiin vuonna 1988 ja ensimmäinen EVS-ohjelma 1996 (Euroopan komissio 2001, 64). Nuorisotoimintaohjelman tavoitteena on mm. tukea nuorten kansainvälistä liikkuvuutta, koulun ulkopuolista oppimista ja kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä edistää aktiivista kansalaisuutta, yhteisvastuullisuutta ja suvaitsevaisuutta kaikkien nuorten keskuudessa. (Euroopan komissio 2011b, 1-4). Osallistuminen kansainvälisiin ohjelmiin avartaa maailmankatsomusta, kehittää osaamista ja kielitaitoa sekä vahvistaa kansainvälistä yhteisöllisyyttä. (CIMO 2010, 4)

Nuorisotoimintaohjelman useista eri alaohjelmista yksi käytetyimmistä on Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu. Tämä alaohjelma mahdollistaa rahoituksen nuorten voittoa tavoittelemattomalle pidemmälle, yleisemmin 6-12 kuukautta, vapaaehtoistyöjaksole toisessa maassa tietyillä ehdoilla. Vapaaehtoiset ovat nuoria 18 - 30 -vuotiaita. Hankkeet voivat olla hyvin erilaisia, esimerkiksi työskentelyä erilaisten sosiaalisissa vaikeuksissa olevien ryhmien kanssa, ympäristöprojekteja, kouluissa työskentelyä, maaseudun kehittämiseen tai kulttuurillisen perinnön suojeluun liittyviä.

Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu on toimiva menetelmä kunnan nuorisotyössä ja sitä voisi hyödyntää aikaisempaa enemmänkin. Suomen reilun kahdensadan kunnan joukossa on vain alle 20 kuntaa, joissa Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua on toteutettu vuodesta 2007 aktiivisesti (CIMO 2012a). Tämän lisäksi on aktiivisia järjestötoimijoita ja sellaisia kuntia jotka ovat toteuttaneet hankkeen silloin tällöin (mt.).

Eurooppalaisella vapaaehtoispalvelulla koetaan parhaimmillaan olevan paljon arvokasta kasvatuksellista vaikutusta sekä osallistuviin nuoriin että yhteisöihin, joissa vapaaehtoiset toimivat. Yhdessä olemisen ja työskentelyn kautta nuoret vapaaehtoiset

ja paikallinen yhteisö vaihtavat kokemuksia, oppivat uusia taitoja toisiltaan, omaksuvat avointa asennetta yleensäkin erilaisuutta kohtaan. Kansainvälinen ulottuvuus mahdollistaa arvokkaita oppimiskokemuksia toisenlaisista taustoista tulevien nuorten kesken. Vapaaehtoispalvelu voidaan nähdä myös suvaitsevaisuuden edistäjänä, kulttuurien välisenä oppimisena sekä paikallisen yhteisön kehittäjänä yleisesti. (Euroopan neuvosto 2002, 14).

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön toteutus alkoi suunnitteluvaiheella keväällä 2011. Tällöin loin haastattelurungon ja sovin teemahaastatteluista opinnäytetyöhön osallistuvien kuntien edustajien kanssa. Haastattelut toteutin pääasiassa huhtikuussa 2011, jonka jälkeen aloin konkretisoimaan itse lopputulosta. Opinnäytetyön kirjoittaminen tapahtui muun työn ohella pääasiassa syksyn 2011 ja kevään 2012 aikana.

Opinnäytetyön ideointi lähti käyntiin aiempien opintojen sekä työtehtävien kautta. Näin opinnäytetyön mielenkiintoiseksi mahdollisuudeksi kehittää Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua Suomessa ja opinnäytetyön tilaaja koki aiheen ajankohtaiseksi sekä tarpeelliseksi. Oma mielenkiintoni Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta on hyvä huomioida lähtökohdaksi työlleni. Olen työskennellyt vapaaehtoisten parissa aiemmissa työsuhteissani ja opinnäytetyön valmistumishetkellä toimin Rovaniemen kaupungin nuorisopalveluissa EVS -vapaaehtoisen työnohjaajana. Vaikka olen pyrkinyt toteuttamaan opinnäytetyön mahdollisimman ulkopuolisena, on jo teemahaastattelun suunnittelusta lähtien opinnäytetyön toteutumiseen varmasti vaikuttanut oma tietopohja aiheesta, aiempi kokemus kansainvälisten vapaaehtoisten parista sekä opinnäytetyön tarkoitus (mm. Eskola & Suoranta 1998, 151; Hirsjärvi & Hurme 2011, 145 - 146). Olen yrittänyt tunnistaa etukäteen omat ajatukset ja asenteet sekä yrittänyt pyrkiä objektiiviseen rooliin. Varsinkin haastattelutilanteissa pyrin olemaan mieliteitä asioista. Sanotaan tosin että teemahaastattelussa objektivismi voi olla mahdotonta, kuten myös tässä tapauksessa (mt., 17; mt., 146).

3.1 Aineiston keruu

Keräsin aineiston teemahaastatteluin, ainoastaan laadullisin menetelmin. Laadullinen tutkimus mahdollistaa vapautta ja joustavan toteutuksen (Eskola & Suoranta 1998, 20). Haastatteluista toteuttaessa olin iloinen että olin valinnut teemahaastattelut kasvotusten erilaisten lomake- sekä puhelinhaastattelumahdollisuuksien sijaan. Teemahaastattelussa pystyin keskustelemaan, muokkaamaan kysymyksiä ja antamaan enemmän aikaa niihin aiheisiin, joista kullakin haastateltavalla oli eniten kokemusta ja kerrottavaa.

Tutkimussuunnitelman eläminen hankkeen mukana on teemahaastattelun etuja (Eskola & Suoranta 1998, 15-16; Hirsjärvi & Hurme 2001, 136; Alasuutari 1999, 252). Usein huomataan myös aineistonkeruun ja aineiston tulkinnan sekoittuvan, jolloin laadullisen aineistona analyysi voi alkaa jo haastattelutilanteessa. (mt.). Huomasin esittäväni tarkentavia ja syventäviä kysymyksiä aiheista, joista haastateltavilla tuntui olevan suunniteltua enemmän sanottavaa. Teemahaastattelun kysymysten tarkka muotoilemattomuus aineistonkeruumenetelmäksi mahdollisti hyvin avoimen keskustelun ja lisäkysymykset, en kokenut järkeväksi esittää kaikkia samoja ennalta määrättyjä kysymyksiä jokaiselle haastateltavalle (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48). Teemahaastattelun etuna on myös, kuten Eskola ja Suoranta (1998, s.87) määrittelevät, määrätyt aihepiirit, mutta haastattelusta haastatteluun vaihtuva järjestys. Tällainen mahdollisti myös laajassa aiheessa asiasta toiseen hyppelyn ja sitä kautta laajempia tuloksia. Koen että esille nousi myös sellaisia asioita, jotka eivät muuten välttämättä olisi olleet vastauksena aihepiireistä esittämiini kysymyksiin. Teemahaastattelurunko pysyi siis suurin piirtein samana haastattelujen edetessä, mutta haastatteluissa keskustellut aihepiirit saattoivat poiketa rungosta ja haastattelutilanne saattoi olla hyvinkin epälooginen.

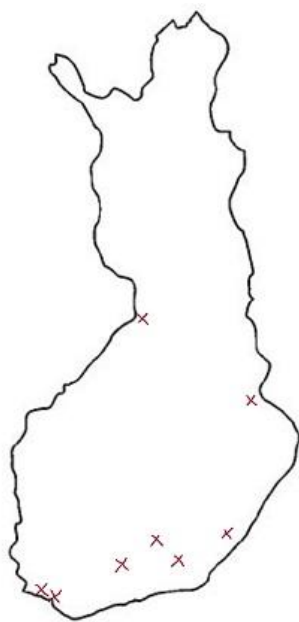
Teemahaastattelurungon suunnittelun pohjaksi olimme aluksi suunnitelleet yhdessä tilaajan kanssa Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun peruskirjaa EU:n nuorisotoimintaohjelman ohjelmaoppaasta. EVS -peruskirja kuvaa kaikkien vapaaehtoispalveluun osallistuvien tahojen tehtävät, vapaaehtoispalvelun pääperiaatteet sekä laatuvaati-

mukset (Euroopan komissio 2011b, 53). EVS -peruskirjaan perehtymisen jälkeen täydensin haastattelurungon teemoja ja kysymyksiä saaden ajatuksia muualta ohjelmaoppaasta sekä erilaisista vapaaehtoispalvelua käsittelevistä teksteistä.

- > Kumppanuus: Mistä kumppanit, yhteydenpito, yhteistyön historia, kumppanuuden luotettavuus
- > Hanke: aikataulutus, suunnitteluvaiheet, vapaaehtoisen valinta, vapaaehtoisen työkuva ja mahdolliset muut tehtävät, vapaaehtoisen näkyvyys paikallisyhteisössä, rahoitus
- > Käytännön asiat: vakuutus, viisumi, asumisjärjestelyt, kielipinnat, vapaaehtoisen integrointi paikallisyhteisöön
- > Yhteydenpito vapaaehtoiseen: ennen hankkeen alkua, mentorointi, työnohjaus, muu tukiverkosto
- > Ongelmien ehkäisy: hankkeen suunnittelu, työtehtävien joustavuus, kohdatut ongelmat
- > Hyöty: nuorille, tehtävälle työlle

Sovimme etukäteen puhelimessa ja sähköpostitse haastatteluista, selvitin haastattelun taustat, opinnäytetyöni tavoitteet lyhyesti haastateltaville etukäteen. Haastattelin kuntien nuorisotyössä Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta vastaavia henkilöitä kunnallisesta nuorisotyöstä Hyvinkäältä, Kokkolasta, Kouvola, Lahdesta, Lappeenrannasta, Naantalista, Oulusta, Turusta sekä Nurmekselta. Matkustin kuukauden aikana ympäri Suomen haastattelemaan alan toimijoita. Haastattelukierrokset olivat antoisia ja oli mielenkiintoista käydä paikanpäällä jokaisessa kunnassa, jota haastattelin.

Kuva 1: Opinnäytetyön otanta kartalla.

3.2 Tuloksista johtopäätöksiin

Aineistoa kertyi riittävästi opinnäytetyön toteutukseen sellaisissa mittakaavoissa, joissa alun perin oli tarkoitus. Aineisto ei mielestäni päässyt kylläntymään haastatteluiden edetessä. Kylläntymisellä tarkoitetaan aineiston toistuvuutta, tilannetta, jossa uusi haastattelu ei tuota enää uutta tietoa vaan vastaukset alkavat toistamaan itseään haastattelusta toiseen (Eskola & Suoranta 1998, s.62). Haastatteluissa näkyi toistuvuutta sellaisissa asioissa, jotka lähes jokainen haastateltava koki oleelliseksi mainita, esimerkiksi oikeanlaisen vapaaehtoisen löytämisen tärkeydestä. Jokainen haastattelutilanne oli silti hyvin antoisa lopullisen aineiston kannalta. Kaikki haastattelut nostivat esiin jotain sellaista, jota muut eivät olleet vielä maininneet.

Opinnäytetyön aihe oli aluksi laaja ja monimuotoinen, haastatteluteemat oli vaikea keksiä kaikki aihepiirit kattavaksi. Tehdessäni haastattelukierroksen matkustaen ympäri Suomen, halusin käyttää tilaisuuden hyväksi ja koota mahdollisimman paljon

tietoa, josta voisi olla hyötyä alan toimijoille. Useat haastattelut kuitenkin toivat vielä lisää uusia yksityiskohtaisia aihealueita haastatteluteemoihini. Käytin näitä esille nousseita asioita hyödyksi kehittäessäni haastattelurunkoa haastatteluiden välillä.

Neljäs luku kuvaa haastatteluista saatua materiaalia, jonka esitän täysin anonyyminä. Haastateltavat puhuvat organisaation edustajana, mutta haastattelumateriaali sisältää runsaasti mielipiteitä ja kommentteja. Eräät haastateltavat puhuivat osan asioista mielellään anonyyminä, joten katsoin parhaaksi julkaista kaikki tulokset nimettömänä. Aineistossa on myös paljon hienoja asioita, joista haastateltavat varmasti saisivat olla ylpeitä, mutta rajaveto anonyymin ja lähteelliseen tietoon olisi vaikea tehdä, joten kaikki haastattelutulokset ovat lähteettömiä. Myös viidennessä luvussa on paljon haastatteluista saatua tietoa, jotka esitän niinkään nimettömänä.

Jokaisesta haastattelusta kertyi useita sivuja tekstiä, jotka kaikki sisälsivät haastateltavien näkemyksiä samoista teemoista. Teemojen järjestys haastatteluissa oli toisistaan poikkeavaa ja välillä epäjohdonmukaista, mikä johtui lähinnä haastatteluiden ollessa hyvin keskustelullisia. Aloitin haastattelusta saadun aineiston teemoittelun niin, että jokainen haastattelu oli ensin omana tiedostonaan, tämän jälkeen kopion saadun aineiston uudeksi, yhtenäiseksi tiedostoksi, teemojen mukaiseen järjestykseen. Eskolan ja Suorannan (1988, 151) mukaan tällaisesta alkaa aineiston varsinaisen analysointi. Tässä vaiheessa menetin myös haastatteluiden ajallisen etenemisen sekä aloin seulomaan tekstiä jättäen pois haastatteluiden epäoleellisia asioita. Teemoittelu koskee myös liitteestä löytyviä käytännön kokemuksia vapaaehtoispalvelusta.

3.3 Aineiston laatu ja luotettavuus

Laadukkaan työn sanotaan lähtevän hyvästä haastattelurungosta (Hirsjärvi & Helve 2001, 184). Ennen haastatteluvaihetta yritin työstää haastattelukysymyksiä, joiden avulla saisin käsiteltyä mahdollisimman paljon asioita liittyen Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun toteuttamiseen haastateltavissa kunnissa. Kävin läpi ohjelmaoppaan sekä luin muita julkaisuja liittyen EVS -asioihin. Haastattelurunko oli loppujen lopuksi yllättävän vaikea tehdä kaikki mahdolliset asiat kattavaksi. Ensimmäisten haastatte-

luiden jälkeen sain uusia ajatuksia haastattelurungon täydentämiseksi ja näin ollen kysymysten asettelu muovautui hyvinkin paljon koko haastattelukierroksen aikana.

Haastatteluaineisto on luotettavaa viitaten kaikkien haastatteluiden nauhoittamiseen ja samanaikaisesti muistiinpanoihini haastattelijana (Hirsjärvi & Helve 2011, 185). Pyrin jokaisessa haastattelussa kirjoittamaan aineiston samanaikaisesti suoraan koneelle sekä varalta nauhoittamaan haastattelut sanelukoneen avulla.

4 KANSAINVÄLISYYTTÄ TUTTUUN YMPÄRISTÖÖN

Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun arvokkaimmiksi asioiksi koetaan monikulttuurisuuden mahdollistaminen sinne missä sitä ei yleensä ole. Positiivisia kokemuksia vapaaehtoisten parissa olemisesta koetan saaneen niin kunnan nuorille, työyhteisön henkilökunnalle kuin muullekin paikallisyhteisölle. Yleisesti ottaen, siellä missä kansainvälinen vapaaehtoinen työskentelee, paikallisten kielitaito paranee ja asenne-muutokset ovat nähtävissä. Kiinnostus toisesta kulttuurista tulevia kohtaan kasvaa.

Kansainvälinen vapaaehtoinen edistää suvaitsevaisuutta, rasminvastaisuutta ja yhdenvertaisuutta kaikkialla missä työskentelee. Sellaisissa yhteisöissä, joissa kansainvälisiä vapaaehtoisia on ollut useina vuosina peräkkäin, edellä mainitut ovat selkeimmin näkyvissä. Kansainvälisen vapaaehtoisen koetaan myös edesauttavan ennakoluuloista pääsemistä niin nuorten kuin aikuistenkin keskuudessa.

4.1 Paikallisnuorten kansainvälisyystaso nousee

Kansainvälisten kanssakäymisten myötä paikallisten nuorten näkemys maailmasta kasvaa. Nuoret oppivat niin omasta kuin toisestakin kulttuurista. Nuoret oppivat niistä aiheista, jotka ovat ajankohtaisia kotona ja toisaalla. Erityisesti nuorten keskuudessa

suvaitsevaisuuden, rasminvastaisuuden, yhdenvertaisuuden ja ennakkoluulottomuuden edistyminen koetaan arvokkaaksi.

Nuorten koetaan huomaavan, että he voivat viettää aikaa ulkomaalaisen kanssa siinä missä paikallistenkin kanssa. Toisesta kulttuurista tulevia ei koeta enää niin erilaisina ja erikoisina. Voineen todeta, ettei monikulttuurisuus ole itsestäänselvyys useimmissa Suomen kunnissa. On paljon kuntia, joissa monikulttuurisuutta ei ole lähes ollenkaan. Ja on myös huomioitavaa, että kunnissa, joissa monikulttuurisuutta on maahanmuuton ansiosta, nuorten kulttuurienvälinen kohtaaminen voi jäädä silti hyvin olemattomaksi. Nuorten ei välttämättä koeta kohtaavan arkielämässään. Esimerkiksi kouluyhteisössä, eri luokkien ja erityisopetuksen vuoksi kantasuomalaiset nuoret eivät aina kohtaa maahanmuuttajataustaisia nuoria. Nuorten vapaa-ajan kautta tapahtuva kulttuurien kohtaaminen on näin ollen merkittävä asia.

Vapaaehtoisten mukana tulevan vieraan kielen (useimmiten englanti) käytön myötä koetaan nuorten kielitaidon parantuvan sekä kiinnostuksen yleisesti kieltenopiskelua kohtaan kasvavan. Joskus vapaaehtoisen kanssa saadaan myös ensimmäiset aidot vieraan kielen kokemukset. Kielimuuria ei yleensä nuorten ja vapaaehtoisen välillä koeta olevan, suomalainen nuoriso osaa hyvin englantia, jota vapaaehtoisetkin yleensä puhuvat.

”On hienoa seurata kuinka nuorisotilan nuoret istuvat vapaaehtoisen kanssa sohvilla ja kääntävät yhdessä suomeksi puhuttua saippuasarjaa englanniksi”

Usein paikalliset nuoret huomaa hallitsevansa vierasta kieltä paljon enemmän kuin ovat kuvitelleet osaavansa. Kouluissamme opetetaan puhumaan ja kirjoittamaan virheettömästi, mutta vapaaehtoisten parissa nuoret usein huomaavat ettei tarvitse olla täydellinen päästäkseen yhteisymmärrykseen.

Erityisesti työpajanuorten keskuudessa vieraan kielen tuominen paikallisten, usein vähemmän kansainvälisten, nuorten arkeen koetaan rikastuttavaksi. Kansainvälisen vapaaehtoistyöntekijän tuominen nuorten tuttuun ympäristöön on koettu olevan myös

itsetuntoa nostattavia vaikutuksia. Vapaaehtoistyöntekijöillä on omat taustansa, tietonsa ja taitonsa, jotka välittyvät paikallisille nuorille yhdessä vietetyn ajan kautta.

Kansainvälisten kanssakäymisten jälkeen nuorten koetaan tekevän entistä enemmän erilaisia asioita. Innostuneisuuden myötä jopa nuorten koulumotivaation koetaan kasvaneen. Tutussa ympäristössä tapahtuneen kansainvälisen kanssakäymisen myötä nuoret ovat uskaltaneet helpommin lähteä itsekin mukaan kansainvälisiin toimintoihin.

”Syrjäisä rasistinen poika lähti mukaan kansainväliselle leirille pelattuaan biljardia vapaaehtoisen kanssa”

Tuttu ympäristö luo erityisen turvallisuudentunteen ja siksi hyvän pohjan erilaisuuden kohtaamiselle. Esimerkiksi nuorisotilalla yhdessä pelaamisen myötä passiivisemmatkin nuoret ovat saaneet arvokkaita kokemuksia yhdessä toimimisesta eri kulttuuri-taustoista tulevien kanssa. Paikalliset nuoret usein huomaavat nuorison jakavan samanlaisia arvoja ja ajatusmaailmaa muuallakin Euroopassa. Nuorten koetaan huomaavan, että kulttuureissamme on paljon yhtäläisyyksiä emmekä ole sen erilaisempia muusta maailmasta.

Toisesta maasta tulevan vapaaehtoistyöntekijän kanssa toimineiden nuorten kiinnostus matkustamiseen on huomattavissa. Nuoret ovat saaneet ideoita uudenlaisiin matkustustapoihin tavallisen matkailun sijaan. Auringonoton rinnalla mielenkiinto paikallista kulttuuria ja ihmisiä koetaan kasvaneen. Joidenkin nuorten koetaan saaneen mielenkiintoa jopa ajatukselle opiskelusta, työskentelystä ja asumisesta toisessa maassa. Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun on huomattu olevan yksi vaihtoehto kansainvälistymiselle, mutta myös muita kansainvälistymismahdollisuuksia osataan ajatella konkreettisemmin, kun on nähty kansainvälisen vapaaehtoisen työskentelevän omassa kotikunnassa ja arjessa.

4.2 Työyhteisö hyötyy

Kansainvälisen vapaaehtoisen isännöinti tuo uusia tuulia tehtävälle työlle. Eurooppalaisen vapaaehtoisten mukana tulee paljon uutta tietoa ja kokemuksen vaihtoa. Vapaaehtoisten koetaan tuovan mukanaan uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia työyhteisöön, jossa työskentelee. Vapaaehtoinen vaikuttaa myös kanssatyöskentelijöiden asenteisiin ja arvoihin, entistä suvaitsevampaan suuntaan.

”No, kyllä se (vapaaehtoinen) minun mielestä saa meidän silmät aukeamaan, ainakin miun silmät”

Kansainvälisen vapaaehtoisen myötä on löydetty uusia tapoja tehdä työtä. Euroopan sisällä on erilaisia työnteon kulttuureja, jotka vapaaehtoinen jakaa uuteen työyhteisöönsä. Uudenlaiset työtavat eivät välttämättä ole huono asia, niistä voidaan poimia hyviä käytäntöjä itsellekin. Kansainvälisen vapaaehtoistyöntekijän kautta saadaan myös tietoa toisen maan nuorisotyöstä ja vastaavasta muusta työstä. Vapaaehtoispalvelun kautta koetaan eurooppalaiseen järjestökentänkin tulevan tutuksi, useimmiten lähettävänä organisaationa kun on järjestö, niiden ollessa yleensä vastaavan työn toteuttajia muissa maissa. Kansainvälisen vapaaehtoisen kanssa työskennelleiden kielitaidon koetaan lisääntyneen. Oli kyse sitten toimistotyöntekijöistä, ruokalan keittäjästä tai kiinteistöpalveluiden huoltomiehestä, kielitaito karttuu kaikkialla, missä vapaaehtoisia on kauemmin liikkunut.

”Kielitaito paranee varmasti joka iikalla, joka on heidän (vapaaehtoisten) kanssaan on tekemisissä”

Kansainvälinen vapaaehtoinen tuo monipuolisuutta arjen työhön. Esimerkiksi kulttuurishokin seuraaminen nähdään mielenkiintoisena lisänä työssä. Vapaaehtoisten myötä on onnistuttu luomaan myös uusia yhteistyösuhteita muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Vuorovaikutuksen koetaan lisääntyneen yleensäkin, niin

työyhteisössä kun sen ulkopuolella. Ja työntekijöiden koetaan sitoutuneen työhönsä entistä enemmän.

4.3 Uusia tuulia tehtävälle työlle

Eurooppalaisten vapaaehtoisten isännöinti tuo uuden ulottuvuuden kansainväliseen toimintaan. Kansainvälisten vapaaehtoisten koetaan tuovan kunnan nuorisotyölle lisää näkyvyyttä, laatua ja monipuolisuutta. Kunta saa eräänlaisen kansainvälisyysleiman eurooppalaisen vapaaehtoisen myötä. Ulkopuolisten kiinnostus tehtävää työtä on kasvanut ja toimintaan osallistuu eri nuoria Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun myötä. On myös huomattu nuorten innostuneisuuden muuhunkin järjestettyyn toimintaan kasvaneen.

”Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu tuo kansainvälisyyttä, tietoa, monipuolista osaamista, uusia näkökulmia, mahdollisuuden, haasteita ja ruohonjuuritason iloa.”

Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu on hyvä mahdollisuus kuntien nuorisotyölle myös taloudellisesti. Nuori vapaaehtoinen on ylimääräinen työntekijä, useimmiten hyvin aktiivinen ja motivoitunut. Vapaaehtoiset tuovat työyhteisöön myös erityisosaamista. Jokainen vapaaehtoinen on hyvä jossain, on vain annettava vapaaehtoisille mahdollisuus toteuttaa osaamiaan asioita.

”Kerran meillä oli yksi graafikko, saatiin kerralla kuntoon kaikki sellaiset graafiset asiat, nettisivut, julisteet, logot, jne.”

Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu mahdollistaa myös ilmaisen kouluttautumisen niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Jos EU-rahoitus loppuisi, suurimmalla osalla kunnista ei olisi resursseja jatkaa vapaaehtoisten vastaanottamista. Eräs haastatelluista koki kuitenkin vapaaehtoispalvelun niin antoisana kunnan nuorisotyölle, että

voisi nähdä sen jatkuvan jonkunlaisessa muodossa vaikka rahoituskanava ehtyisikin. Kyseisen kunnan päättäjät olivat vakuuttuneita kansainvälisen vapaaehtoisen tuomista hyödyistä tehtävälle työlle. EU:n taloudellisen tuen myötä kansainvälisiä vapaaehtoisia on kuitenkin mahdollista vastaanottaa kenen tahansa voittoa tavoittelemattoman tahon.

4.4 Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu mahdollisuutena ja haasteena

Kansainvälistä toimintaa ei aina arvosteta, usein ajatellaan kansainvälisen toiminnan olevan vain matkustamista ja vähemmän tärkeiden asioiden tekemistä. Kansainvälisyyden imagoa tulisi muuttaa sen mukaisemmaksi ja Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua voidaan käyttää apuna siihen. Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua voidaan toteuttaa hyvin monenlaisin käytännöin. Useat eri toimijat mainitsevat oppineen asioita kokeilemalla sekä palautteen kautta. Erilaisin hyväksi todettujen käytännöin kansainvälisen vapaaehtoisen vastaanottamisesta voidaan saada merkittäviä tuloksia. Haastateltavat kannustavat uusia kuntia isännöimään vapaaehtoisia.

”Suosittelen Eurooppalaista vapaaehtoispalvelua kaikille organisaatioille, jotka tekevät sosiaalista työtä.”

Kiinnostus Eurooppalaisen vapaaehtoisen ottamiseen omalle työpaikalle on usein aluksi vähäistä. Kansainvälinen koulutukseton työntekijä koetaan rasisiteeksi ja ylimääräiseksi työksi. Nuorisotyön kentällä työtä on usein muutenkin jo monenlaista ja paljon. Lisäksi oman kielitaidon koetaan usein olevan riittämätön kansainvälisen vapaaehtoisen ohjaamiseen. Uusin haasteisiin, vapaaehtoisen isännöintiin, tartuttaessa on kuitenkin usein huomattu, ettei ennakko-oletukset EVSn isännöinnistä usein olekaan käynyt toteen.

”Olen ajatellut aikaisemmin, että ulkomaalaisen ohjaaminen vaatii pitkän ja vankan kokemuksen, moitteettoman kielitaidon (pärjääkö koulueng-

lannilla) ja ylipitkiä työpäiviä, kun työ tulee tehdä muiden töiden päälle. Olen huomannut, että kaikki nämä käsitykset ovat joutaneet romukoppaan. Työ oman lähes samanlaista kohtaamistyötä, mitä tehdään muidenkin nuorten aikuisten kanssa, pienillä lisämausteilla höystettynä.”

Vapaaehtoispalvelun haasteellisuus on sen monimuotoisuudessa. On paljon asioita, joita tulee huomioida. Jokainen vapaaehtoinen on erilainen ja jokaisessa projektissa voi mennä jotain odottamatonta pieleen. Vapaaehtoisen vastaanottaminen tuo epäilemättä uusia haasteita tehtävälle työlle. Haasteita kohdatessa kannattaa kuitenkin muistaa että isännöivä organisaatio ei ole yksin ja kansallinen toimisto auttaa myös kaikessa tarvittavassa. Vuosien varrella näkee myös mikä toimii omassa kunnassa.

Vapaaehtoisen tukeminen on erittäin tärkeää, varsinkin vapaaehtoispalvelun alussa täytyy jonkun olla tavoitettavissa melkein aina. Vapaaehtoisen ympärille kannattaa kerätä mahdollisimman paljon eri ihmisiä, tämä voi koitua arvokkaaksi myöhemmin. Jossain vaiheessa vapaaehtoiselle iskee kausi, jolloin motivaatio työhön laskee ja tukea tarvitaan. Tällöin on hyvä jos vapaaehtoisella on valita, kenelle puhua. Lisää käytännön vihjeitä vapaaehtoispalvelun toteuttamiseen liitteissä.

5 ONNISTUNUT PROJEKTI ON ARVOKAS

Hankkeilla koetaan olevan myönteistä vaikutusta sekä osallistuviin nuoriin että ympäröivään yhteisöön. Yhdessä työskentelyn ja asumisen kautta vapaaehtoiset ja paikalliset vaihtavat näkemyksiään, oppivat uusia taitoja toisiltaan ja edistävät tärkeitä asenteita yhteiskunnassa. (Haastattelut; Euroopan neuvosto 2002, 7). Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun hankkeet antavat hyvin suunniteltuina ja onnistuneina paljon tehtävälle työlle, tulokset puhuvat puolestaan. Hankkeet ovat kuitenkin usein suuriin haasteisiin, ja jotta hankkeesta voidaan saada mahdollisimman suuri hyöty sekä vastaanottavalle organisaatiolle että vapaaehtoiselle, tulisi hanke suunnitella kunnolla ja organisaation sitoutua hankkeelle asetettuun tavoitteisiin ja niihin pääsemiseen. Mikäli työtä halutaan tehdä ajatuksella ja kohderyhmälähtöisesti, EVS-vapaaehtoinen

on oiva väline suvaitsevaisuuden edistämiseen. Kansainvälinen vapaaehtoinen ta-voittaa usein merkittävän monta paikallista projektinsa aikana verraten kunnan muu-hun kansainväliseen nuorisotoimintaan.

Pääsääntöisesti alan toimijat, jotka ovat isännöineet vapaaehtoisia vuosien varrella, ovat jatkaneet EVS -toimintaa ensimmäisen isännöintikokemuksen jälkeenkin (CIMO 2012a). Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun hankkeet koetaan työllistäviksi, mutta palkitseviksi.

”Olen sitä mieltä, että meidän tulee jatkossakin vastaanottaa aktiivisesti nuoria EU:n sisältä ja miksei laajemminkin, ja luoda sellaista toimintata-paa ja –kulttuuria, jossa yhä suurempi osa henkilökunnasta voi nähdä heidät suurena mahdollisuutena, rikkautena ja lisäarvon antajana nuori-sotyön kentälle ja omalle ammatilliselle kasvulle.”

Erityisesti pienillä ja keskisuurilla paikkakunnilla, varsinkin sellaisissa, joissa kansain-välisyyttä on muuten vähän, Eurooppalaisten vapaaehtoisten vastaanottaminen koe-taan merkittävänä. Toisaalta myös keskikokoisilla ja suurilla paikkakunnilla, joissa kansainvälisyyttä on esimerkiksi yliopiston tai maahanmuuton ansiosta, Eurooppalai-nen vapaaehtoispalvelu tuo kansainvälisyyttä myös sellaisen kohderyhmän pariin, jonne muu paikkakunnan kansainvälisyys ei yllä. Kansainvälinen vapaaehtoinen toi-mii myös parhaana mahdollisena markkinointivälineenä esimerkiksi Youth in Actionin toiminnoille.

5.1 Pienet ja syrjäisät paikkakunnat haasteena ja mahdollisuutena

Vapaaehtoiset tuovat arvokasta asennemuutosta erityisesti paikallisten nuorten kes-kuuteen. Pienillä paikkakunnilla kansainväliset vapaaehtoiset näkyvät paikallisyhtei-sössä, niin nuorten keskuudessa kuin muutenkin. Haastatteluissa kävi ilmi, että kau-passakäyntikin luo merkittäviä vuorovaikutustilanteita paikallisten kanssa, myymälä-

henkilökunnan koetaan saavan arvokkaita ja joskus ainutlaatuisia mahdollisuuksia harjoittaa kielitaitoaan.

Monikulttuurisuutta ei yleensä pienillä ja syrjäisillä paikkakunnilla ole. Kunnassa saatetaan tietää asuvan muutamien ulkomaalaistaustaisen ja naapurilla tutun ulkomaa-lainen vieras on jännittävä. Pienellä paikkakunnalla kansainvälisestä vapaaehtoisesta ollaan usein tietoisia esimerkiksi lehtikirjoitusten perusteella. Vapaaehtoista uskalle-taan ja tiedetään näin lähestyä eri tavalla kuin suuremmissa kaupungeissa. Kiinnos-tusta ja innostusta vapaaehtoisen kanssa jutteluun on enemmän ja vapaaehtoinen tuntee itsensä kiinnostavaksi yhteisössä ja näin ollen tärkeäksi.

Pienellä paikkakunnalla vapaaehtoinen usein tutustuu helpommin paikallisiin kuin suurilla. Suuremmilla paikkakunnilla on helpompi tutustua toisiin ulkomaalaisiin ja tällöin kontaktit paikallisiin jää vähemmälle. Pienellä paikkakunnalla ei välttämättä ole vaihtoehtoja, sosiaalisia kontakteja paikkakuntalaisiin on luotava. Toisaalta tämä voi olla suomalaisen kulttuurin myötä vapaaehtoiselle haasteellisempi ympäristö. Mutta on takuulla myös merkityksellistä paikallisyhteisölle. Hyvällä vapaaehtoisen ohjaami-sella ja tukemisella pienen paikkakunnan haasteet ihmisten vähäisyydestä voidaan kuitenkin voittaa.

Pienillä paikkakunnilla resurssit ovat usein pienet ja edes kokopäiväistä nuorisotyön-tekijääkään ei välttämättä ole. Nuorisotyötä tehdään joskus alle yhden henkilön voi-min. (Cederlöf 2004). Ylimääräisestä käsiparista voi olla suurikin apu. Toisaalta juuri pienimmillä paikkakunnilla on haaste käyttää vähäistä työaikaa vapaaehtoispalvelun aloittamiseen.

5.2 Alueellinen yhteistyö mahdollisuutena

Vapaaehtoisia voidaan vastaanottaa yhdessä naapurikuntien kanssa. Näin toiminta saadaan järjestettyä esimerkiksi vähemmällä paperityöllä. Muutamat alueet Suomes-sa ovat tehneet jo pitkään tiivistä yhteistyötä ja tällöin hankkeiden koordinointi on keskittynyt yhdelle toimijalle. Yksi voi hoitaa kaiken paperityön ja matkajärjestelyt

isännöivän tahon puolesta. Pienet paikkakunnat ovat olleet tyytyväisiä, ja koordinoivalta organisaatiolta useiden hankkeiden koordinointi käy melkein samalla työmäärällä kuin oma isännöintihanke. Paikkakuntien, joissa koordinointi hoidetaan muualta käsin, tehtäväksi jää paikkakuvausten luonti, sopivan vapaaehtoisen valinta esivalituista vapaaehtoisista, käytännön järjestelyt asuinpaikkakunnalla sekä lyhyt ja ytimekäs raportointi koordinoivalle organisaatiolle, joka hoitaa myös raportoinnin rahoittajalle hankkeen jälkeen. Hankehakemuksia ja muuta byrokratiaa ei tarvitse kaikkien käydä läpi, ne voidaan hoitaa yhteistyöllä tai vaikkapa vuorotellen.

Haastatteluista kävi ilmi kiinnostus alueelliseen yhteistyöhön ja mahdollisuuteen innostaa uusia kuntia mukaan. Useammassa kunnassa tiedettiin naapuripaikkakunnalla olevan kiinnostusta EVS -vapaaehtoisia kohtaan, asialle ei vain syystä tai toisesta oltu tehty mitään. Mahdollisesta yhteistyöstä tulevaisuudessa oli keskusteltu. Naapurikunta on usein kuullut toisten hyvistä kokemuksista ja olisi ehkä kiinnostunut ottamaan oman vapaaehtoisen, mutta kynnys sitoutua pitkäaikaiseen ja suuritoiselta kuulostavaan hankkeeseen on usein suuri.

Alueellisen yhteistyön ansiosta Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun mahdollisuuksia saadaan levitettyä uusiin paikkoihin. Yhteistyön aloitusmuoto voi olla esimerkiksi vapaaehtoisten lainaamisella naapurikuntaan, kuten eräässä haastattelukunnassa oli jo kokeiltu. Kun naapurikunta myöhemmin haluaa oman vapaaehtoisen, voidaan hanke suunnitella, toteuttaa ja raportoida yhdessä. Varsinkin vähäresurssisten paikkakuntien on helpompi lähteä mukaan isännöimään kansainvälisiä vapaaehtoisia kun ei tarvitse miettiä paperityötä.

5.3 Onnistuneesta projektista saadaan enemmän irti

Hyvin suunniteltu projekti tuo merkittävästi enemmän arvoa tehtävälle työlle kuin projekti, jonka puitteissa vapaaehtoinen työskentelee osana työyhteisöä lisätyöntekijänä. Hyvä projekti on sellainen, jossa vapaaehtoisen panosta voidaan hyödyntää monipuolisesti. Vapaaehtoinen voi tehdä kouluvierailuja esitellen omaa kulttuuriaan, vieraillen kielten tunneilla ja esitellen EU:n nuorisotoimintaohjelmaa. Vapaaehtoinen voi

työskennellä osan viikosta aamu- ja iltapäiväkerhoissa ja osan viikosta nuorisotilalla. On kuitenkin tärkeää huomioida, että työlle on tarvetta, oma tunnustettu tehtäväkenttä ja resursseja (Porkka 2009 , 65). Vapaaehtoisen taustaa, tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää myös muiden paikallisten toimijoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Ihanahanke on sellainen, jossa vapaaehtoinen koetaan koko kunnan yhteisenä ja vapaaehtoinen tapaa hankkeensa aikana mahdollisimman paljon paikallisia nuoria.

Hyvin etukäteen suunniteltu hanke antaa enemmän. Suunnittelu on hyvä aloittaa perusasioista, onko vapaaehtoiselle oikeasti tarvetta ja löytyykö hänelle sopivia työtehtäviä, miten vapaaehtoista voidaan tukea hankkeen aikana, millaista vapaaehtoista halutaan, jne. (Euroopan neuvosto 2002). Tutkimukset todistavat, että suurin syy aikaan kotiinpaluuseen on epärealistiset työnkuvaukset vapaaehtoista haettaessa ja oikeiden, merkityksellisten työtehtävien vähäisyys (mt., 49). Ennen vapaaehtoisjakson alkua organisaation on hyvä miettiä vapaaehtoisen tulevia työnkuvia. Voidaanko vapaaehtoisen työt järjestää tarpeeksi haasteellisiksi, onko vapaaehtoisella mahdollisuus oppia työtehtävissään ja mitä vapaaehtoisen tulee osata ennakoon. Vapaaehtoisen valintaan on syytä käyttää paljon aikaa. On tärkeää laittaa tarpeeksi resursseja jokaiseen varsinaista vapaaehtoispalvelujaksoa edeltävään vaiheeseen (mt., 25). Samaan aikaan tulee olla nopea ja tehokas pitääkseen kaikki toimijat innostuneina hankkeesta, pitkät odotusajat eri askelten välillä voi karkottaa yhteistyökumppanit ja vapaaehtoisen (mt. 25).

1 - 2 kk	suunnittelu alkaa	<ul style="list-style-type: none"> > mihin tarvitaan vapaaehtoista > kartoitetaan resurssit > kirjataan tavoitteet
3 kk	kuvaus paikasta	<ul style="list-style-type: none"> > millainen kumppani halutaan > erityisvaatimuksia vapaaehtoiselle
4 - 5 kk	kumppanin etsintä	<ul style="list-style-type: none"> > etsitään sopiva kumppanijärjestö > sovitaan yhteistyökuvioista
6 - 7 kk	rahoitushakemus	<ul style="list-style-type: none"> > etsitään sopiva vapaaehtoinen > laaditaan rahoitushakemus kansalliseen toimistoon
8 - 9 kk	käytännön valmistelut	<ul style="list-style-type: none"> > vastuujaot organisaation sisällä > käytännön järjestelyt
10 kk	vapaaehtoinen saapuu	<ul style="list-style-type: none"> > perehdytys > saapumiskoulutus

Taulukko 1: Hankesuunnittelun aikataulutus.

Vapaaehtoistyöntekijän isännöinti vaatii pitkäjänteistä ja suunnitelmallista koordinoimista ja tukemista (Porkka 2009, 65). Useat haastateltavat painottivat tiedon jakamisen merkitystä. EVS –vapaaehtoisia isännöivien keskuudessa olisi toivottavaa olla entistä enemmän käytäntöjen vaihtoa ja yhteistyötä. Olemassa olevia verkostoja kannattaa hyödyntää ja omia uusia yhteistyöverkostoja luoda.

5.4 Kansainvälisen vapaaehtoisen ohjaaminen

Kansainvälisen vapaaehtoisen ohjaaminen on haastavaa ja mielenkiintoista. Kuten haastateltavat ovat todenneet, kansainvälistä vapaaehtoista ohjatessa itsekkin pystyy oppimaan aina jotain uutta. Vapaaehtoistyö on organisoitua toimintaa, jossa innokas ihminen tulee auttamaan jonkun asian parissa työskentelyä. Vapaaehtoistyön työnohjaajan on ymmärrettävä vapaaehtoistyöntekijän motivaatioita, vapaaehtoistyön suhde palkkatyöhön ja erityisvaatimuksia kansainvälisen vapaaehtoistyöntekijän ohjaajuudelle. Vapaaehtoistyön työnohjauksen tavoitteena on tukea innokasta auttajaa ja auttaa vapaaehtoista löytämään ja arvostamaan omaa ainutkertaista tapaansa toimia toisen ihmisen tukena (Porkka 2009, 59). Erityisesti projektin alussa haastatel-

tavat painottivat vapaaehtoisen ohjaamisen ja tukemisen tärkeyttä. Haastatteluissa tuli ilmi tyytyväisen vapaaehtoisen merkitys, vapaaehtoisen ollessa onneton, tulokset voivat jäädä vähäisiksi.

Kansainvälisten vapaaehtoisten ohjaaminen ei ole samanlaista kuin tavallisen harjoittelijan. On suositeltavaa, että vapaaehtoisten parissa toimivat henkilöt kouluttavat itseään tehtäviin. Kansainvälisen vapaaehtoispalvelun kanssa voi tarvita mitä erilaisempia tietoja ja taitoja, tietoja rooleista ja vastuullisuudesta, konfliktienratkaisu- ja kommunikaatiotaitoja, taitoa motivoida, jne. Asenne on myös erittäin tärkeää. (Euroopan neuvosto 2002, 51).

Vapaaehtoispalvelusta saadaan parempi hyöty kun osoitetaan vapaaehtoiselle riittävää tukea. Vapaaehtoisen ympärille on syytä kerätä mahdollisimman paljon ihmisiä, joihin vapaaehtoinen voi myöhemmin turvautua. Vapaaehtoista tulee tukea myös vapaa-ajalla, on syytä huomioida, että suurin osa vapaaehtoisen ajasta on kuitenkin vapaa-aikaa. (Euroopan neuvosto 2002, 65). Vapaa-ajan hyvinvointi on yhtä tärkeää kuin hyvinvointi työssä, ellei tärkeämpää (mt., 65). Mikäli vapaaehtoinen ei voi hyvin, se heijastuu työhön usein mm. motivaation puutteena. Lisää vapaaehtoisen ohjaamisesta sekä vapaa-ajan tukemisesta liitteissä.

6 LOPUKSI

Nykyinen Youth in Actionin ohjelmakausi kestää vuoden 2013 loppuun saakka, jonka jälkeen EU:n nuorisotoimintaohjelman rakenne tulee todennäköisesti muuttumaan. Alalla odotetaan vastaavia rahoitusmahdollisuuksia uuden EU-ohjelman kautta. Vuodelle 2014 ja siitä eteenpäin onkin jo suunnitteilla uusi ohjelma, Erasmus for All, jossa mainitaan myös vapaaehtoispalvelu ja muita mahdollisuuksia nonformaalille oppimiselle (Euroopan komissio 2012b). Opinnäytetyö tulee toivottavasti olemaan ajan-kohtainen vielä vuosien päästä.

Opinnäytetyö pyrkii siis innostamaan uusi tulijoita Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun pariin, erityisesti pyrin innostamaan kuntien nuorisotoimijoita vastaanottamaan kansainvälisiä vapaaehtoisia ja käyttämään EU:n nuorisotoimintaohjelman rahoitusmahdollisuutta hyväksi. EU-hankkeet voidaan kokea vaikeaselkoisiksi ja monimutkaisiksi, mutta käytännössä niiden ei sitä tarvitse olla. Opinnäytetyön luettuaan voi tarttua EU:n nuorisotoimintaohjelman ohjelmaoppaaseen ja soveltaa muiden käytäntöjä omaan projektiin. Tarvittaessa on hyvä muistaa että aina saa myös apua. Eräät haastateltavista kunnista olivat myös aloittaneet vapaaehtoisten isännöin toisen organisaation avustuksella.

Opinnäytetyön julkaisun aikaan on samasta aihepiiristä valmistunut myös toinen opinnäytetyö. Teimme opiskelijatoverini Tytti Tikkakosken kanssa yhteistyötä ideointivaiheessa. Tikkakoski puhuu opinnäytetyössään EVS -vapaaehtoisen vaikutuksesta työyhteisönsä jäsenten kulttuuri-identiteettiin (Tikkakoski 2012). Opinnäytetyössä on haastateltu neljän pienen kunnan työntekijöitä Keski- ja Etelä-Pohjanmaalla. Ja mikäli Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu kiinnostaa vielä enemmän, suosittelen myös perehtymään aiheesta kirjoitettuun T-Kittiin kansainvälisestä vapaaehtoispalvelusta, johon olen tässä opinnäytetyössäkin useaan otteeseen viitannut. T-Kit löytyy salto-youth.net portaalin materiaalipankista.

Kaiken kaikkiaan itse haastateltavat olivat myös innokkaita haastatteluihin ja kiinnostus opinnäytetyötä kohtaan oli yllättävän suuri myös alan konkareiden keskuudessa. Opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen ja kannustan lukijoita levittämään työtä selaisille, joita se saattaisi kiinnostaa.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, Sani 2011. Haastattelu 26.4.2011. Kokkola: Nuorisotoimi
- Astala, Seija 2007. Nuorisoalan kansainvälinen ja EU-yhteistyö. Teoksessa Aaltonen, Kimmo (toim.) 2007. Nuorisolakiopas. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Cederlöf, Petri 2007. Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehistystyöstä. Helsinki: HUMAK.
- Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Haka-paino.
- CIMO 2009. Vihreä kirja nuorten oppimiseen liittyvän liikkuvuuden edistämisestä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn vastaus Euroopan Unionin komission avoimeen konsultaatioon. Viitattu 7.5.2012.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/18080_oppimiseen-liittyvan-liikkuvuuden-vihrea-kirja-CIMO.pdf
- CIMO 2010. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, Strategia 2020. Viitattu 21.11.2011. <http://www.e-julkaisu.fi/cimo/strategia-2020/>
- CIMO 2012a. Tuetut hankkeet 2007 – 2010. Viitattu 4.5.2012.
http://www.cimo.fi/ohjelmat/youth_in_action/tuloksia/tuetut_hankkeet
- CIMO 2012b. Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu. Viitattu 3.5.2012.
http://www.cimo.fi/ohjelmat/youth_in_action/eurooppalainen_vapaaehtoispalvelu_evs
- Custódio, Ira 2011. Haastattelu 4.5.2011. Lahti: Nuorisopalvelut.
- Cortés Téllez, Mikko 2007. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa Kimmo Aaltonen (toim.) Nuorisolakiopas. Helsinki: Tietosanoma.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

- Euroopan komissio 2001. Euroopan komission valkoinen kirja, EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet. Viitattu 9.5.2012.
http://ec.europa.eu/youth/archive/whitepaper/download/whitepaper_fi.pdf
- Euroopan komissio 2011a. Nuoriso, etusivu. Viitattu 24.11.2011.
http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm
- Euroopan komissio 2011b. Youth in Action –ohjelmaopas 2011. Viitattu 4.5.2012.
http://ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc/how_to_participate/programme_guide_11/programme-guide_fi.pdf
- Euroopan komissio 2012a. The European database on EVS accredited organisations. Viitattu 4.5.2012. http://ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm
- Euroopan komissio 2012b. Erasmus for All. Investing in Europe's education, training and youth. Viitattu 3.5.2012. <http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/>
- Euroopan neuvosto 2002. Alkuperäinen julkaisu: T-Kit on International Voluntary Service. Strasbourg: Council of Europe. Viitattu 4.5.2012. http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/5/Tkit_5_EN
- Habib, Hasan 2011. Haastattelu 18.4.2011. Turku: Nuorisoasiainkeskus.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Jeskanen, Maija 2011. Haastattelu 27.4.2011. Nurmes: Nuorisokeskus Hyvärilä.
- Kepa ry 2012. Globaalikasvatus, esittely. Viitattu 4.5.2012.
<http://www.gloaalikasvatus.fi/esittely>
- Kivijärvi, Antti 2010. Kanuunaverkosto: Nuorisotyön kehittäminen monikulttuurisessa yhteiskunnassa – yksinäistä puurtamista kohti toimivia rakenteita ja verkostoja. Viitattu 4.5.2012. http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/kivijarvi_280910.pdf
- Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2011. Suomen Nuorisoyhteistyö Alianssi ry & Suomen kuntaliitto. Helsinki: Kopijyvä.
- Kurki, Annika 2011. Haastattelu 4.5.2011. Lahti: Nuorisopalvelut.
- Mélen-Paaso, Monica & Kaivola, Taina & Rohweder, Liisa 2009. Kansainvälisyyskasvatuksesta globaalivastuuseen. Teoksessa Johanna Lampinen & Monica

Mélen-Paaso (toim.) Tulevaisuus meissä – kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Helsinki: Yliopistopaino. 18-28.

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Viitattu 3.5.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Ollikainen, Ossi 2010. Kanuunaverkosto: Hyvinkään nuorisopalveluiden kv-nuorisotyön malli. Viitattu 4.5.2012.

http://www.nuorisokanuuna.fi/tiedostot/ollikainen_kv_pori.pdf

Ollikainen, Ossi 2011. Haastattelu 20.4.2011. Hyvinkää: Nuorisopalvelut.

Opetusministeriö 2007. Kansainvälisyyskasvatus 2010. Viitattu 4.5.2012.

<http://www.okm.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm11.pdf?lang=en>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012 – 2015. Viitattu 4.5.2012.

<http://www.okm.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi> Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6.

Porkka, Suvi-Tuuli 2009. Työnohjaamisen taito, oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. Laadukasta kulttuuria vapaaehtoistyöhön – hanke. Suomen mielenterveysseura: SMS-Tuotanto Oy.

Pyhänniska, Veli-Matti 2011. Haastattelu 26.4.2011. Oulu: Nuorisoasiainkeskus.

Rihu, Maritta 2011. Haastattelu 20.4.2011. Kouvola: Nuorisopalvelut.

Rinne, Risto & Salmi, Eeva 1998. Oppimisen uusi järjestys. Tampere: Vastapaino.

Roslöf, Ursula 2011. Haastattelu 18.4.2011. Naantali: Nuorisopalvelut.

Salo-Lee, Liisa 2009. Monikulttuurinen osaaminen ja kulttuurinen lukutaito. Teoksessa Johanna Lampinen & Monica Mélen-Paaso (toim.) Tulevaisuus meissä – kas

Taksvärkki ry 2012. Kansainvälisyyskasvatus. Viitattu 4.5.2012.

<http://www.taksvarkki.fi/taksvarkki2011/category/opettajille/kansainvalisyyskasvatus>

Tarkiainen, Minna 2011. Haastattelu 28.4.2011. Lappeenranta: Nuorisopalvelut.

Tikkakoski, Tytti 2012. EVS -vapaaehtoisen vaikutus työyhteisönsä jäsenten kulttuuri-identiteettiin. Humanistisen ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Vuorinen, Birgitta 2009. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön eettisistä pelisäännöistä. Teoksessa Johanna Lampinen & Monica Mélen-Paaso (toim.) Tulevaisuus meissä – kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Helsinki: Yliopistopaino.

LIITE 1

EVS-ISÄNNÖINTI KUNTIEMME NUORISOTYÖSSÄ**Vapaaehtoispalvelun käytäntöjä ja vinkkejä**

Vapaaehtoinen kunnan nuorisotyössä työskentelee useimmiten nuorisotilalla, kouluissa, työpajoissa, leireillä, aamu- ja iltapäiväkerhoissa, toimistossa tai päiväkodissa. Yhden vapaaehtoisen työtehtävät saattavat koostua useista eri osista. Yleinen esimerkki on projektista, jossa nuori työskentelee pääsääntöisesti nuorisotilalla mutta vierailee perusopetuksen kielten tunneilla sekä osallistuu erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Vapaaehtoiset usein myös tekevät koulukierroksia kertoen omasta kulttuuristaan sekä markkinoiden EU:n nuorisotoimintaohjelmaa ja sen tuomia mahdollisuuksia. Yhteistyötä tehdään usein paikallisten järjestöjen kanssa, varsinkin huomioidessa vapaaehtoisen omat toiveet sekä osaaminen. Hanke kannattaakin suunnitella niin että vapaaehtoisen työtehtäviä voidaan, ainakin osittain, muokata hankkeen alkamisen jälkeen mikäli näin katsotaan sopivaksi.

HANKKEEN SUUNNITTELU JA VAPAAEHTOISEN VALINTA

Hankkeen suunnittelu on hyvä aloittaa ajoissa. Suunnitteluvaihe on herkkä ongelmille, varsinkin jos kumppanimaana on maa, jossa byrokratiaa on paljon, esimerkiksi viisumin hankinta on pakollista. Vapaaehtoisjaksot mukailevat yleensä koulujen lukuvuosia. Esimerkiksi syksyllä saapuvan vapaaehtoisen hankkeen suunnittelu kannattaa aloittaa jo edellisenä syksynä, hyvänä suunnitteluaikana on pidetty kuukausia ennen rahoituksen hakua.

Sopiva kumppani hankkeeseen useimmiten löydetään joko EVS -tietokannan kautta tai osallistumalla alan koulutuksiin, seminaareihin tai kumppanitapaamisiin. Kansainvälisiin tapaamisiin pääsee osallistumaan CIMO:n kautta. Mikäli lähettävä organisaatio on päädytty valitsemaan tietokannan kautta, tulevan kumppaniorganisaation luo-

tettavuutta on pyritty varmistamaan keskustellen, tiedustellen kokemuksia muilta toimijoilta ja kumppaniin kansallisen toimiston kautta. Sopivia ja varmuudella luotettavia kumppaneita voi löytyä myös toisten kotimaisten toimijoiden kautta, jo olemassa olevista verkostoista (kuten Youth Network, tmv.). Apua hyvän ja luotettavan kumppanin löytämiseen voi kysyä myös suoraan CIMO:sta.

Itse vapaaehtoinen valitaan hankkeeseen useimmiten juuri ennen hakuaikaa, näin on voitu miettiä millaista vapaaehtoista hankkeeseen toivotaan ja vapaaehtoinen saadaan sitoutettua koko projektiin jo alkuvaiheessa. Joskus kuitenkin katsotaan parhaaksi etsiä vapaaehtoinen hankkeeseen vasta hyväksytyn hankehakemuksen jälkeen, näin vapaaehtoiselta ei vaadita turhaa sitoutumista mikäli hankehakemusta ei rahoiteta. Sopivan vapaaehtoisen löytyminen on vaativaa ja koskaan ei voi olla varma onko vapaaehtoinen lopulta sopiva juuri haluttuun projektiin. Vapaaehtoisen valitsemiseen kannattaa siis käyttää aikaa ja vaivaa. Tulevat työtoverit, mentor sekä muut hankkeen suunnitteluun osallistuneet useimmiten valitsevat vapaaehtoisen yhdessä. Hyväksi on koettu myös mahdollisen edellisen vapaaehtoisen sekä esim. nuorisotalon nuorten kuuleminen vapaaehtoista valittaessa. Sopivia valintakriteerejä on hyvä miettiä etukäteen. Hyvän vapaaehtoisen vaatimuksena ei kannata pitää kokemusta tai koulutusta. Usein hyvä vapaaehtoinen on sellainen joka on motivoitunut, rehellinen sekä kiinnostunut tulevista työtehtävistä. Joskus hyvinkin perusteltua voi olla lisävaatimukset esimerkiksi kielen tai sosiaalisten taitojen suhteen. Kielitaito voi olla hyödyksi kouluyhteistyötä tehdessä ja sosiaaliset taidot auttavat nuorisotilatyössä. Hyvä yhteydenpito ennen projektia on suotavaa ja auttaa vapaaehtoisen saavuttua. Hyväksi on koettu sähköpostiviestittelyn lisäksi ainakin kerran puhua vapaaehtoiselle puhelimitse tai esim. Skypen välityksellä. Mahdollinen edellinen vapaaehtoinen voi auttaa myös yhteydenpidossa seuraavaan vapaaehtoiseen.

KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT VAPAAEHTOISJAKSON AIKANA

Vapaaehtoisen asuminen järjestetään useimmiten yhteistyössä paikallisen opiskelija-asuntolan kanssa. Kaikkialla ei kuitenkaan opiskelija-asuntoloita ole, joten tällöin on vuokrattu tavallinen huoneisto tai tehty yhteistyösopimus paikallisen majoitustarjoajan kanssa. Mikäli huonekaluja ja muuta asumiseen tarvittavaa on täytynyt hankkia, on

koettu hyväksi lahjoitusten pyytäminen esimerkiksi sähköpostiviestilistojen välityksellä tai kirpputoreilla käynti. Kirpputorilla vapaaehtoinen on itsekkin voinut vaikuttaa valintoihin. Perheessä asuminen on hyvin vähän käytetty tapa vapaaehtoisia vastaanottaessa. Perhemajoituksessa on hyvät ja huonot puolensa. Perhemajoitus tarjoaa vapaaehtoiselle lisää tukea ja verkostoja, mutta toisaalta rajoittaa nuorten itsenäistymistä. Perheitä on löydetty esimerkiksi kunnan työntekijöiden joukosta tai lehti-ilmoituksin.

Vapaaehtoiselle pystytään usein yhteistyömahdollisuuksin tai pienin kuluin tarjoamaan erilaisia etuja ja vapaa-ajan aktiviteetteja. Vapaaehtoiselle voidaan tarjota pyörän ja internetin lisäksi esim. matkakortti julkisiin, uimahallin käyttöoikeus sekä erilaisia harrastamiseen tarvittavien välineiden lainausta. Vapaaehtoiselle voidaan järjestää myös esimerkiksi viikon kestoinen omasta työnkuvasta poikkeava työmahdollisuus vaikkapa jossain järjestössä tai tapahtumassa. Näin vapaaehtoinen saa vaihtelua arkeen ja vapaaehtoisesta voi hyötyä muitakin.

Vapaaehtoisen kielioopinnot järjestetään useimmiten paikallisissa työväen- ja kansalaisopistoissa tai maahanmuuttajille tarkoitettujen kielikurssien yhteyteen. Mikäli paikakunnalla ei ole mahdollisuuksia tarjota kielikursseja, vapaaehtoiselle on saattanut löytyä paikallinen nuori pitämään yksityistunteja. Aina vapaaehtoiset eivät kuitenkaan ole olleet halukkaita kielten opiskeluun ja tällöin ei vapaaehtoisista ole kursseille pakotettu. Joskus kuitenkin motivaatio suomea, ruotsia tai englantia kohtaan voi olla hyvinkin suuri.

Nuorisotoimintaohjelman tuella on yleensä mahdollista kattaa kaikki vapaaehtoisista koituvat kulut. Usein hankkeeseen kuitenkin laitetaan lisäksi omarahoitusta. Omarahoitus on yleensä työtuntien tai vapaaehtoiselle tarjottujen etuuksien muodossa. Osa toimijoista kokee lisättävän omarahoituksen parantavan hankkeen laatua ja saatuja etuja.

TUKIVERKOSTO VAPAAEHTOISEN YMPÄRILLE

Vapaaehtoisen ympärille määrätään yleensä tietyt tukihenkilöt tehtävineen. Ainakin hankkeen koordinoija, työnohjaaja sekä mentor tukevat nuorta koko hankkeen ajan

ennakkoon mietityin tehtävin. Koordinoija on useimmiten se nuorisotoimen henkilö, jonka tehtäviin kuuluu pakollinen paperityö sekä viimekäden vastuu projektista. Koordinoija kutsuu tarvittaessa koolle muut projektissa mukana olevat henkilöt sekä ratkoo mahdolliset ongelmat. Työnohjaajan määräytyy vapaaehtoisen työtehtävien perusteella. Työnohjaajan yleisimpiä tehtäviä on vapaaehtoisen perehdyttäminen työtehtäviin ja työelämään. Työnohjaaja usein myös tutustuttaa ympäristöön, suunnittelee viikko- ja kuukausiohjelman, tukee vapaaehtoista käytännönasioissa, tulee vapaaehtoiselle kaveriksi sekä pitää säännöllisesti kokouksia työpaikalla.

Mentor voi olla työyhteisön työntekijä tai ulkopuolinen täysin kouluttautumatonkin henkilö. Mentoroinnin tärkein tehtävä on vapaaehtoisen tukeminen, erityisesti vapaaajalla. Mentoriksi on saatettu valita henkilö työyhteisöstä eri työpisteestä tai vaikkapa vapaaehtoinen paikallinen kielen ja kulttuurin harrastaja. Mentor on siis yleensä, kunnasta riippuen, palkattua henkilökuntaa tai paikallinen innokas vapaaehtoinen. Ulkopuolisia on usein koettu vaikeaksi sitouttaa mukaan toimimaan. Mentorilla tulisi olla motivaationsa mentorointiin. Mentorin tulee tukea vapaaehtoista monipuolisesti. Mentor ja vapaaehtoinen tapaavat säännöllisesti, esimerkiksi kerran viikossa. Tapaamisissa istutaan alas ja jutellaan, arvioidaan ja puretaan vapaaehtoisen työhyvinvointia, vapaa-aikaa sekä mahdollisia ongelmatilanteita. Usein mentor on se henkilö, joka ensimmäisenä tunnistaa vapaaehtoisen ongelmat, mentor kuuntelee henkilökohtaiset ja vaikeatkin asiat.

Tukiverkon suositellaan kokoustavan säännöllisesti vapaaehtoisen asioista. Koordinoijan tehtävä on huolehtia vapaaehtoisen ympärillä olevien henkilöiden yhteistyöstä. Muita ihmissuhteita vapaaehtoisen ympärille voidaan edistää esimerkiksi työpaikanuorten, toisten vapaaehtoisten, työpaikan harjoittelijoiden, vapaa-ajan aktiviteettien, perhemajoituksen, kesätyöntekijöiden, kollegoiden ja asumisjärjestelyiden kautta.

VAPAAEHTOISEN INTEGROIMINEN PAIKALLISYHTEISÖÖN

On hyvin tärkeää, että nuori vapaaehtoinen tuntee kuuluvansa yhteisöön. On hyvä tehdä vapaaehtoiselle tutuksi koko työyhteisö, esimerkiksi ottamalla tämä mukaan ohjaajapalaveriiniin, vapaa-ajan viettoon työporukalla tai muuhun vastaavaan.

Nuoren vapaaehtoisen vapaa-aikaa on hyvä tukea monin eri keinoin. Kun vapaaehtoiselle annetaan mahdollisuus osallistua erilaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin, vapaaehtoinen luo helpommin uusia sosiaalisia suhteita ja tutustuu paikallisiin. Yleensä vapaaehtoisen saavuttua on hänet hyvä tutustuttaa paikkakunnan perusasioihin, ruokapaikat, kirjasto, posti, kaupat sekä vapaa-ajanviettomahdollisuudet on hyvä käydä yhdessä läpi.

”Kerran lähetettiin vapaaehtoinen mestiksen fanibussilla Turkuun ja aamulla oli paljon suomalaisia kavereita”

Vapaaehtoiselle voi koota infopakettin harrastusmahdollisuuksista ja ottaa yhteyttä paikallisiin harrastajiin vapaaehtoisen omien mieltymyksien mukaan. Paikkakunnilla on usein paljon erilaisia mahdollisuuksia, joita vapaaehtoinen ei itsekään osaa toivoa, urheiluseurat, partio, teatterit, koulujen erilaiset kerhot sekä kaikenlainen vapaaehtoistyön mahdollistaminen ovat hyviä mahdollisuuksia edistää vapaaehtoisen integrointia paikkakunnalle. Tärkeää on että kannustetaan osallistumaan vaikka erityisesti pienillä paikkakunnilla tarjonta voi olla rajallista.

Vapaaehtoisten integroimiseen paikallisyhteisöön on myös huomattu hyväksi käytännöksi isäntäperheen järjestäminen. Vapaaehtoinen voi nähdä vaikka isäntäperhettä kerran viikossa sunnutaipäivällisen merkeissä. Näin saadaan vapaaehtoiselle lisää ihmisiä ympärille ja kotikansainvälisyyttä hyödynnettyä entistä enemmän.

KOHDATTUJA HAASTEITA

Harvan vapaaehtoisen kohdalla ei tule mitään ylimääräisiä haasteita tai ongelmia. Vapaaehtoisia isännöidessä voidaan kohdata mitä erilaisempia ongelmatilanteita. Usein ongelmat liittyvät työtehtäviin tai vapaa-ajan viettoon. Myös kulttuurierot yleensäkin sekä suomalaisten suhtautuminen ulkomaalaisiin voivat aiheuttaa päänvaivaa.

Työtehtäviä ei välttämättä aina koeta mielekkääksi vaikka ennen hanketta olisi jo tiedetty tarkastikin mitä tullaan tekemään. Harvoin vapaaehtoinen tietää etukäteen millaista työ on, jota hän tulee tekemään. Nuorisotilatyötä tehdessä toisille vapaaehtoisille voi olla vaikea ymmärtää nuorisotila työympäristönä. Oma rooli nuorena ohjaajana on vaikea löytää. Yhteisöön voi olla vaikea päästä mukaan, ellei ole todella sosiaalinen persoona. Haasteita asettaa kysymykset siitä, miten ollaan aikuisena tilalla ja yhteisen kielen löytäminen. Nuorisotilatyöskentely voi olla haasteellista myös sen vuoksi, että tilalla ei välttämättä ole aina tiettyjä konkreettisia tehtäviä, joita vapaaehtoinen voi tehdä. Ainakin aluksi on hyvä suunnitella tarkka listaus siitä, mitä nuoren vapaaehtoisen tehtävät tilalla voivat olla (keittiövuorot, jne.). Tällainen suunniteltu tekeminen auttaa nuorta hahmottamaan paikkansa ja tehtävänsä tilalla. Nuorisotyö on sellaisenaan usein vapaaehtoisille aivan uusi kenttä. Työtehtävät kannattaa suunnitella tästäkin syystä joustaviksi.

Muut ongelmat liittyvät usein vapaaehtoisen vapaa-aikaan joko vapaa-ajan puutteena tai yksinäisyyden tunteena. Toiset vapaaehtoiset haluavat matkustaa niin paljon kun ehtivät. Toiset eivät taas millään koe löytävänsä mielekästä tekemistä vapaaajalleen, erityisesti sosiaalisten kontaktien luonti voi olla joillekin hankalaa. Vapaaehtoisten koetaan usein huomanneen suomalaisiin olevan vaikea tutustua. Paikkakunnilla, jossa ei ole paljon muuta kansainvälisyyttä, tulee erityisesti huomioida vapaaehtoisen sosiaalinen elämä.

Ongelmia esiintyy usein myös usean vapaaehtoisen yhteisasumisessa, erityisesti mikäli vapaaehtoiset vielä työskentelevät samoissa työtehtävissä. Erilaiset elämäntyyli, siisteyskäsitykset ja aikataulut aiheuttavat kränää vapaaehtoisten välille. Tällaisiin tilanteisiin ei usein auta kuin keskustelu.

MUITA AJATUKSIA VAPAAEHTOISPALVELUSTA

Eurooppalaisia vapaaehtoisia isännöidessä tulee aina muistaa, ettei vapaaehtoisilta voi vaatia ammattimaista näkökulmaa asioihin. Joskus täytyy lähteä liikkeelle perusasioista, tupakkalaista, kiroilusta ja nollapromilleista. Vapaaehtoisen saavuttua kannattaakin panostaa säännönmukaisuuteen, jotta nuori löytää rytmin kaiken uuden

keskeltä. Kielitaitoon ei kannata turhaan tuijottaa, englanti löytyy nopeasti jokaiselta vapaaehtoiselta kun sitä ilman ei pärjää.

Erityisen tärkeää on koko työyhteisön mukanaolo vapaaehtoista isännöidessä. Vapaaehtoinen tulee ottaa mukaan työyhteisöön työntekijänä. Tulee myös muistaa että jokainen vapaaehtoinen on erilainen.